

**VALSTYBINĖ
DARBO INSPEKCIJA**
PRIE LR SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS

DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS NORMINIŲ TEISĖS AKTŲ APŽVALGA

Saulius Balčiūnas
2025 03 18

Daugiau informacijos:
www.vdi.lt

Įmonėse, organizacijose reikalingų DSS dokumentų minimalus sąrašas

- DSS politikos aprašas (DSS reikalavimų laikymosi kontrolės, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevencijos priemonių įgyvendinimo ir kontrolės tvarka (tvarkos)).
- Profesinės rizikos vertinimo dokumentai.
- Darbuotojų privalomo sveikatos patikrinimų organizavimo dokumentai.
- Asmeninių apsaugos priemonių parinkimo, išdavimo-gražinimo dokumentai.
- DSS instruktavimo ir mokymo tvarka (tvarkos), DSS instrukcijos.
- Incidentų tyrimo tvarka.
- Neblaivaus darbuotojo nušalinimo tvarka ir prevencinių priemonių planas. • Gaisrinės saugos instrukcijos.
- [Chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.vdi.lt/AtmUploads/Atmintine_darbdaviui_DSS.pdf](chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.vdi.lt/AtmUploads/Atmintine_darbdaviui_DSS.pdf)
- chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.vdi.lt/AtmUploads/Saugos_dokumentai_2021.pdf

Darbuotojų saugą ir sveikatą reglamentuojantys teisės aktai

- LR konstitucija
- Europos tarybos direktyva 89/391 dėl priemonių darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai darbe gerinti nustatymo (Pagrindų direktyva) ir ją papildančios direktyvos (darbo vietos, darbo priemonės, asmeninės apsaugos priemonės, darbas su sunkiais krovniais, keliančiais nugaros pažeidimo riziką; laikinosios ar kilnojamosios darbo vietos ir kt.)
- Reglamentai (pvz. 2023 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1230 dėl mašinų, kuriuo panaikinamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/42/EB ir Tarybos direktyva 73/361/EEB)
- LR darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas (DSSĮ)
- Kiti susiję įstatymai
- Poįstatyminiai norminiai teisės aktai:
  - Vyriausybės nutarimai
  - SADM ministro, SA ministro įsakymai (šiais įsakymais patvirtinti nuostatai, higienos normos, ir kt.)
  - LR VVDI įsakymai
  - Lokaliniai teisės aktai

Darbuotojų saugos ir sveikatos teisinis reglamentavimas

- **1989 m. birželio 12 d. Tarybos direktyva Nr. 89/391/EEB** „Dėl priemonių darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai darbe gerinti nustatymo“ (Pagrindų direktyva). Direktyvos paskirtis – nustatyti priemones, *skatinančias gerinti darbuotojų saugą ir sveikatą darbe*.
- **Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas**
- **Profesinės rizikos vertinimo bendrieji nuostatai**, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. A1-457/V-961
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymo Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“ (2009 m. gruodžio 29 d. įsakymo Nr. V-1072 redakcija) 13 priedas **“Asmenų, dirbančių darbo aplinkoje, kurioje galima profesinė rizika (kenksmingų veiksmų poveikis ir (ar) pavojingas darbas), privalomo sveikatos tikrinimo tvarkos aprašas**
- **1989 m. lapkričio 30 d. Tarybos direktyva 89/656/EEB** dėl būtiniausių saugos ir sveikatos apsaugos reikalavimų, darbuotojams darbo vietoje naudojant asmenines apsaugos priemones (trečioji atskiroji Direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje)
- **Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsaugos priemonėmis nuostatai**, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. A1-331.

Darbo įrenginių naudojimo teisinis reglamentavimas

- 2023 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1230 dėl mašinų, kuriuo panaikinamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/42/EB ir Tarybos direktyva 73/361/EEB)
- **1989 m. lapkričio 30 d. Tarybos direktyva Nr. 89/655/EEB** „Dėl būtinausių darbo įrenginių naudojimui taikomų darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų (antroji atskira direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje) ir papildančios direktyvos: 1995 m. gruodžio 5 d. direktyva 95/63/EC ir 2001 m. birželio 27 d. direktyva 2001/45/EB.
- **Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo** 16 straipsnis (Įmonėje privalo būti naudojamos tik techniškai tvarkingos darbo priemonės, atitinkančios darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimus. Įmonės įsigyjamose darbo priemonėse privalo atitikti privalomuosius saugos reikalavimus. Privalomuosius darbo priemonių saugos reikalavimus bei jų atitikties įvertinimo procedūras nustato atitinkami techniniai reglamentai. Saugaus darbo priemonių naudojimo reikalavimus nustato Darbo įrenginių naudojimo bendrieji nuostatai. Potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros tvarką nustato Lietuvos Respublikos potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymas ir Lietuvos Respublikos energetikos įstatymas).
- **Darbo įrenginių naudojimo bendrieji nuostatai**, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministrės 1999 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 102. Nustato minimalius (būtinuosius) darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus darbo įrenginiams ir jų naudojimui.

DSS vidinė kontrolė - dokumentų sistema

Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo (DSSĮ) 11 str. 1 ir 2 d.:

Darbdavio pareiga (Pagrindų direktyvos 5 str. ir DSSĮ 11 str.) - *sudaryti darbuotojams saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas* visais su darbu susijusiais aspektais. Darbuotojų pareigos saugant savo ir kitų darbuotojų sveikatą bei gyvybę, neatleidžia darbdavio nuo šioje dalyje nustatytos pareigos.

Darbdaviui atstovaujantis organizuoja prevencinių priemonių (techninių, medicinos, teisinių, organizacinių ir kitų), skirtų nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevencijai, įgyvendinimą, nustatydamas įmonėje šių priemonių įgyvendinimo ir kontrolės tvarką, paskirdamas darbdavio įgaliotus asmenis ir duodamas jiems konkrečius pavedimus įgyvendinti prevencines priemones.

DSSĮ 19 str. 2 d. 3 ir 5 p.:

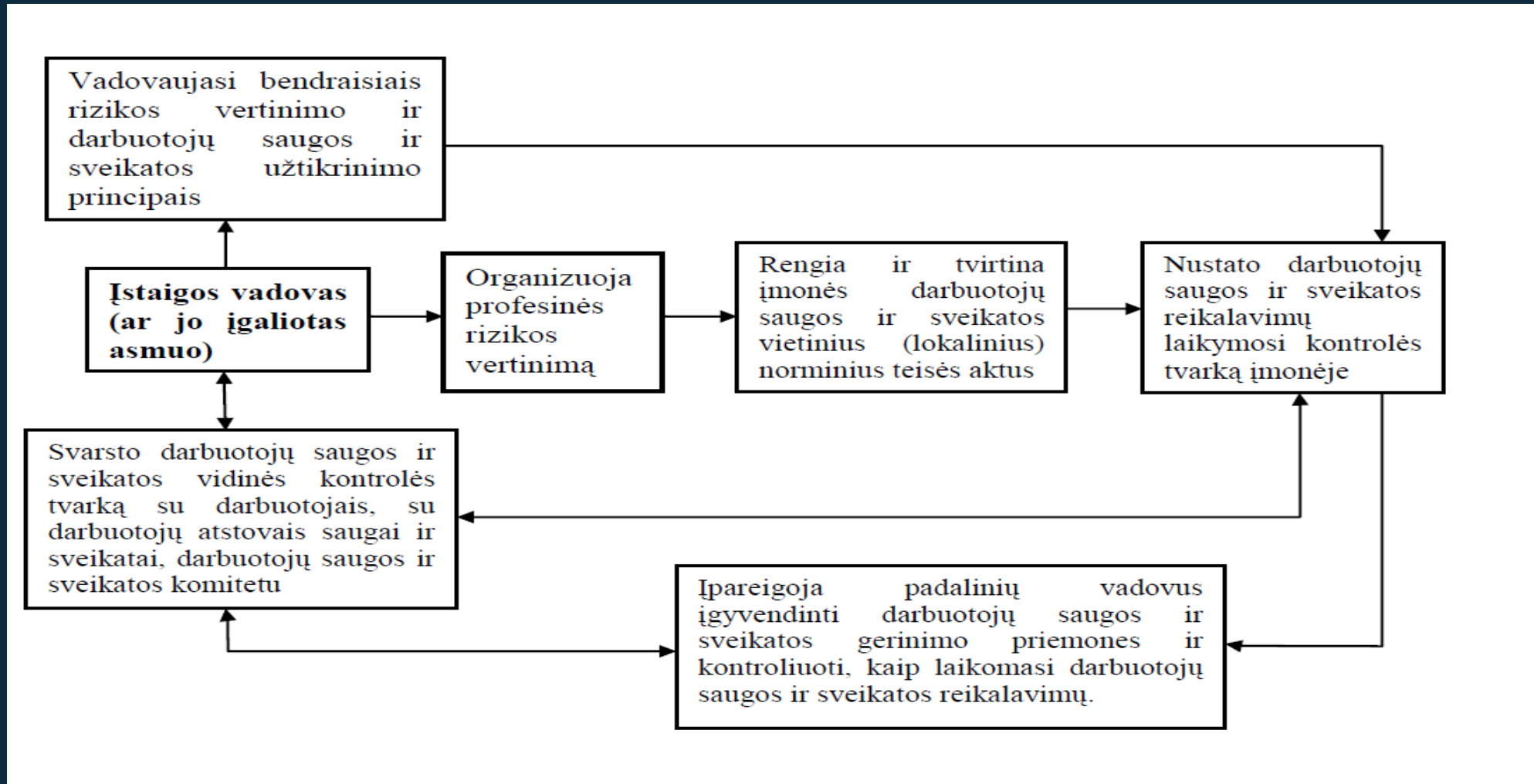
Darbdavys, vadovaudamasis profesinės rizikos įvertinimo rezultatais nustato darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų laikymosi kontrolės tvarką įmonėje; įpareigoja padalinių vadovus įgyvendinti darbuotojų saugos ir sveikatos gerinimo priemones ir kontroliuoti, kaip laikomasi darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų.

Lietuvos Respublikos darbo kodekso (DK) 42 str. “Darbo sutarties sudarymas” 4 d.:

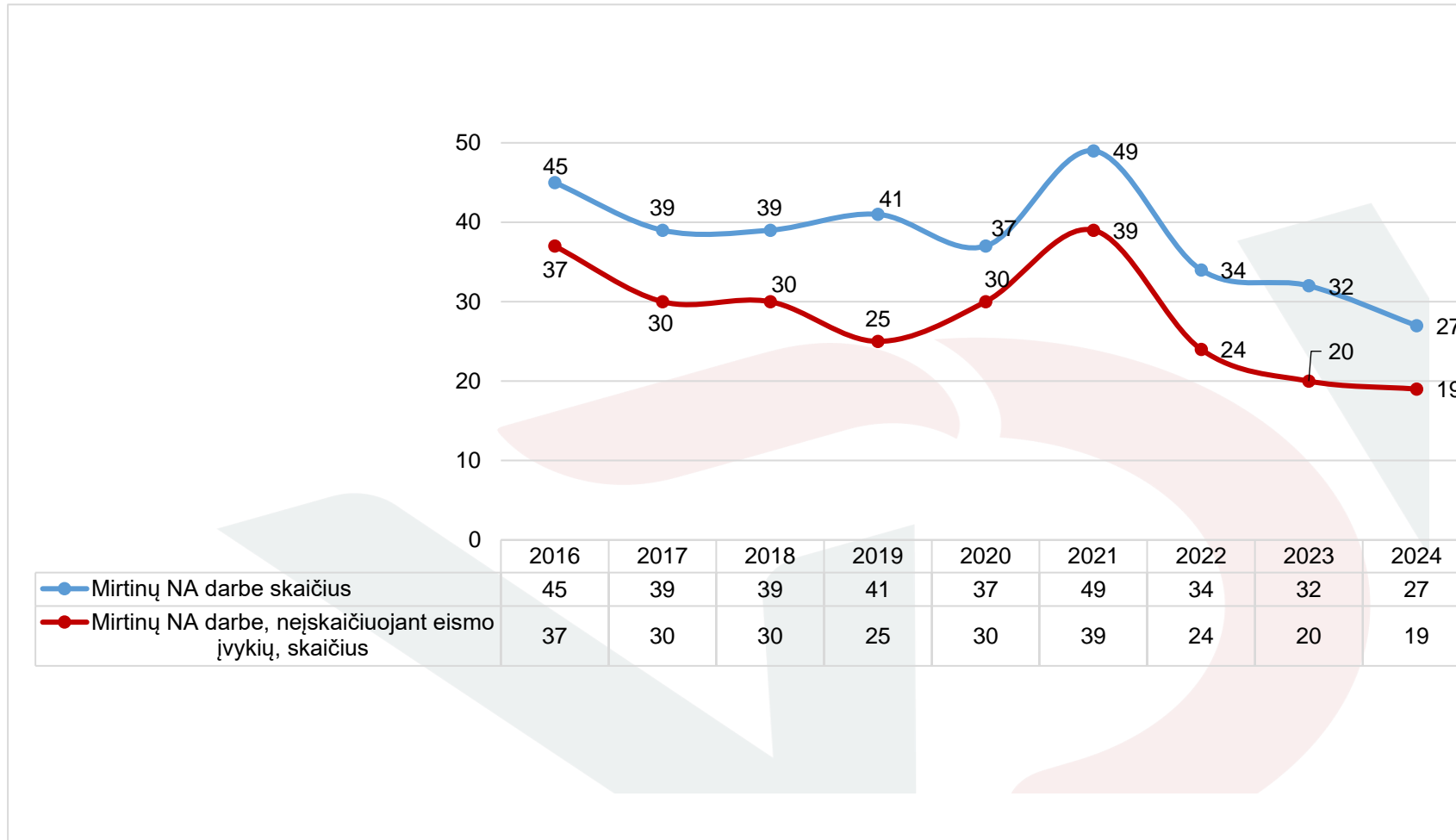
Darbdavys **leidžia** darbuotojui pradėti dirbti tik tada, kai **pasirašytinai** supažindina darbuotoją su darbo sąlygomis, tvarką darbovietėje nustatančiomis darbo teisės normomis, **darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimais**.

DSS būklės vidinė kontrolė

DSS būklės vidinė kontrolė - organizacinių priemonių, kurių pagrindu įmonėje organizuojami darbai ir kontroliuojama kaip laikomasi DSS (norminių ir lokalinių) teisės aktų reikalavimų, visuma, skatinanti darbuotojus laikytis DSS reikalavimų.

MIRTINŲ NA DARBE DINAMIKA

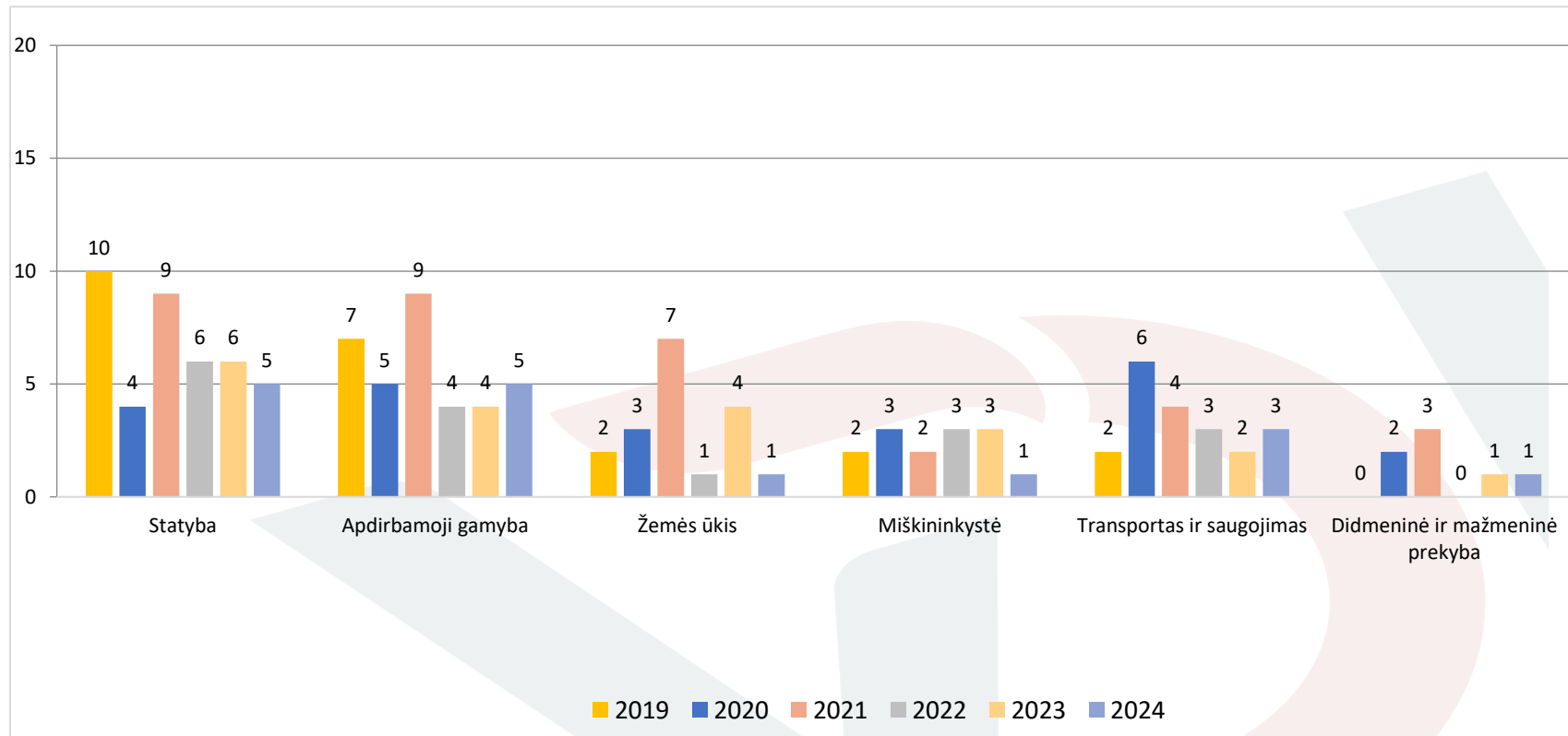

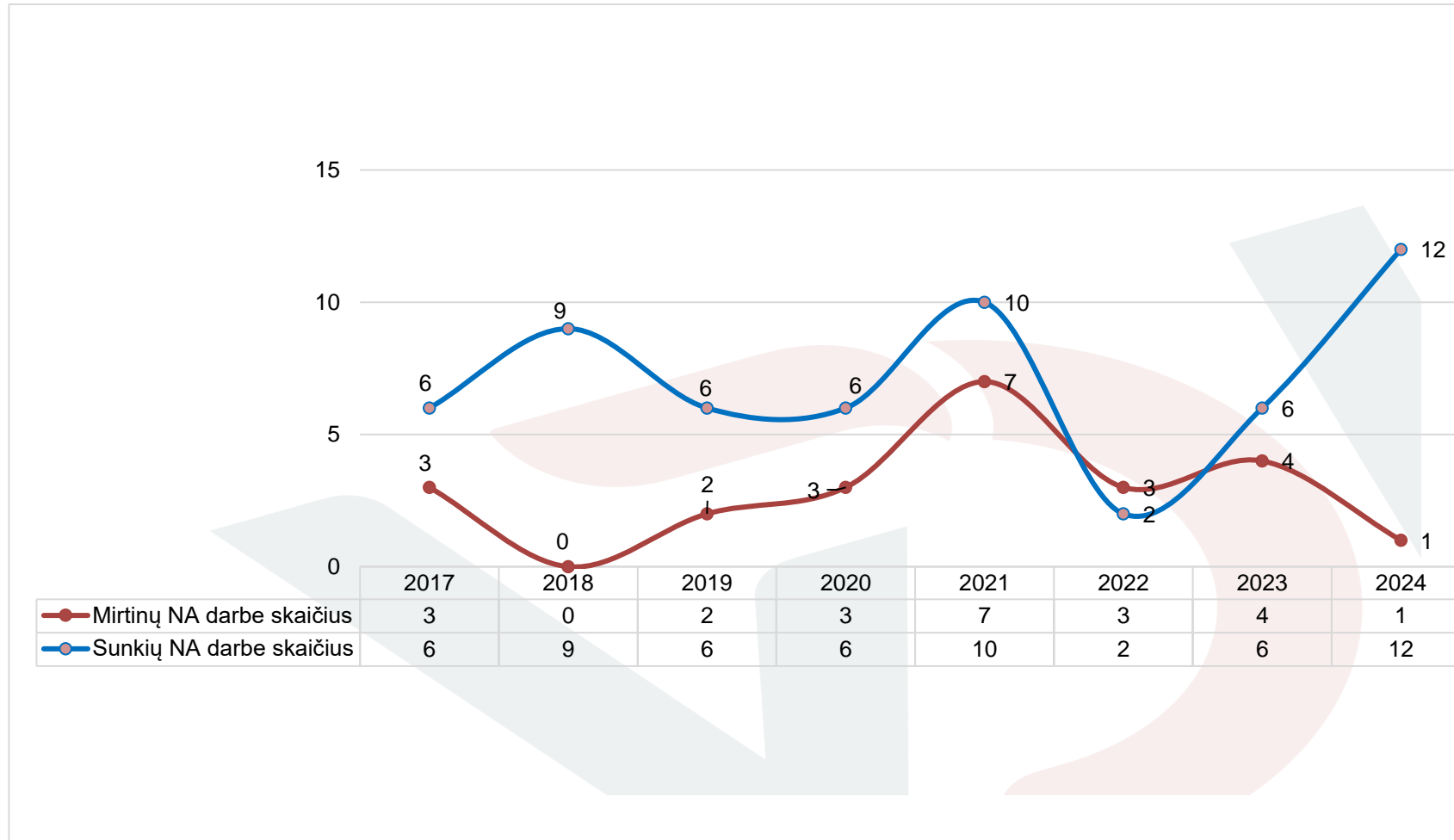
SUNKIŲ NA DARBE DINAMIKA

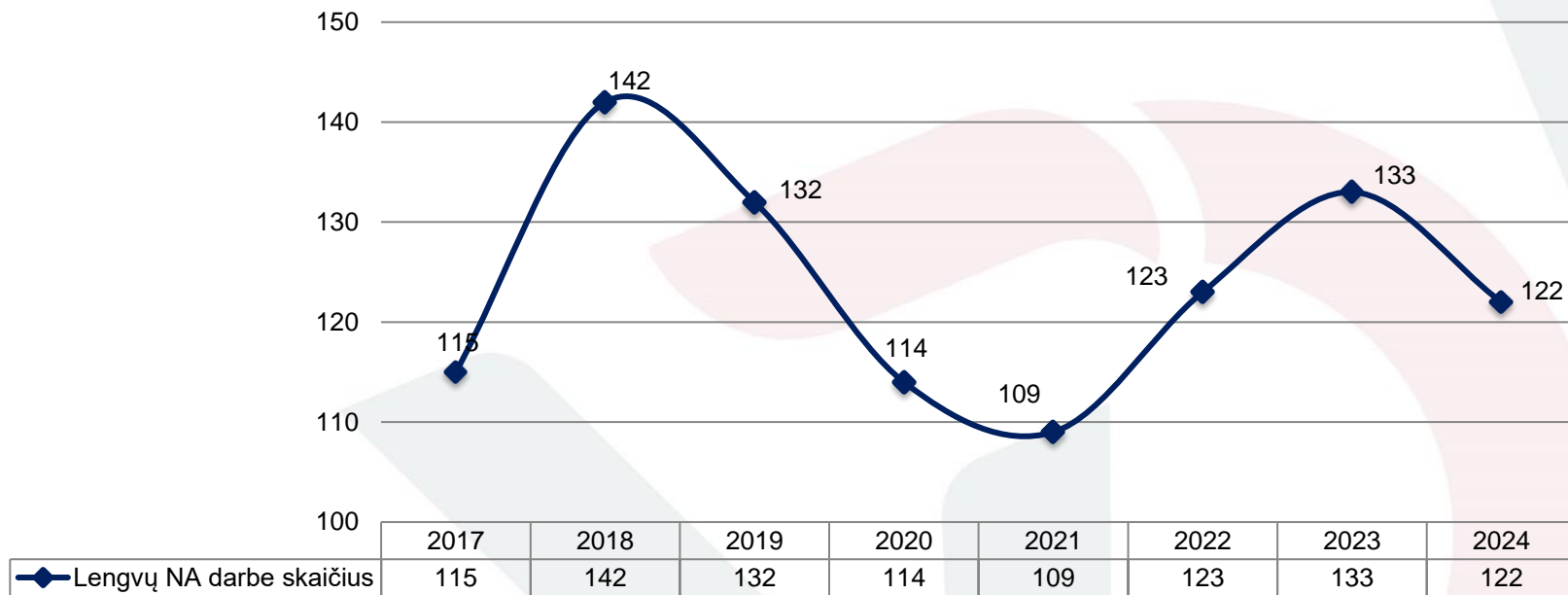
MIRTINŲ NA DARBE DINAMIKA PAGAL ĮMONIŲ EVR

MIRTINŲ IR SUNKIŲ NA DARBE DINAMIKA ŽEMĖS ŪKIO EVR

LENGVŲ NA DARBE DINAMIKA ŽEMĖS ŪKIO EVR

Darbuotojų saugos ir sveikatos politikos formavimas įmonėje

Vidaus teisės aktų, reglamentuojančių darbuotojų saugą ir sveikatą suderinamumas:

- ✓ Profesinės rizikos vertinimas –profesinės rizikos vertinimo dokumentai
- ✓ Privalomieji sveikatos tikrinimai - privalomą sveikatos patikrinimą patvirtinantys dokumentai (medicininės pažymos forma (toliau – F Nr. 047/a) (įsidarbinančiam) arba Asmens medicininę knygėlė (sveikatos pasą) (toliau – F Nr. 048/a) (dirbančiajam)
- ✓ DSS vidinė kontrolė – DSS vidinės kontrolės organizavimo tvarką patvirtinantys dokumentai
- ✓ DSS instrukcijos ir mokymas – darbuotojų informavimą apie profesinės rizikos veiksnius darbo vietoje bei jų mokymą patvirtinantys dokumentai
- ✓ Asmeninių apsaugos priemonių parinkimas - AAP parinkimą ir išdavimą patvirtinantys dokumentai

Profesinės rizikos vertinimo dokumentai

DSSĮ 21 str. Privalomi sveikatos patikrinimai

- Privalomo profilaktinio sveikatos tikrinimo tikslas:
- apsaugoti įsidarbinančių asmenų ir darbuotojų sveikatą nuo galimo profesinės rizikos veiksnių poveikio, siekiant išvengti traumų ar kitokio darbuotojo sveikatos pakenkimo;
- įvertinti, ar efektyvios taikytos profesinės rizikos šalinimo ir mažinimo priemonės;
- įvertinti, ar įsidarbinantys asmenys ir darbuotojai gali dirbti konkretų darbą konkrečiomis galimos profesinės rizikos sąlygomis;
- siekti išvengti ar kuo anksčiau diagnozuoti profesines ligas.

Profesinės rizikos vertinimo dokumentai

Darbdavys privalo išduoti ir užpildyti Privalomo sveikatos patikrinimo medicininės pažymos formą (toliau – F Nr. 047/a) (įsidarbinančiam) arba Asmens medicininę knygelę (sveikatos pasą) (toliau – F Nr. 048/a) (dirbančiajam), nurodant:

- vardą, pavardę, darbo stažą pagal profesiją metais;
- **kenksmingus darbo aplinkos veiksnius ir jų dydžius konkrečioje darbo vietoje;**
- pavojingus darbus konkrečioje darbo vietoje;
- Metines efektinės apšvitos dozes bei apšvitos dozes, gautas darbuotojų, dirbančių su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais, dirbant ypatingomis sąlygomis, vadovaujantis Lietuvos higienos norma HN 73:2001 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 663 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 73:2001 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“ patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [11-388](#));
- F Nr. 048/a turi būti su asmens nuotrauka ir patvirtinta darbovietės antspaudu bei **darbdaviui atstovaujančio ar jo įgalioto asmens parašu.**

Profesinės rizikos vertinimo reglamentavimas

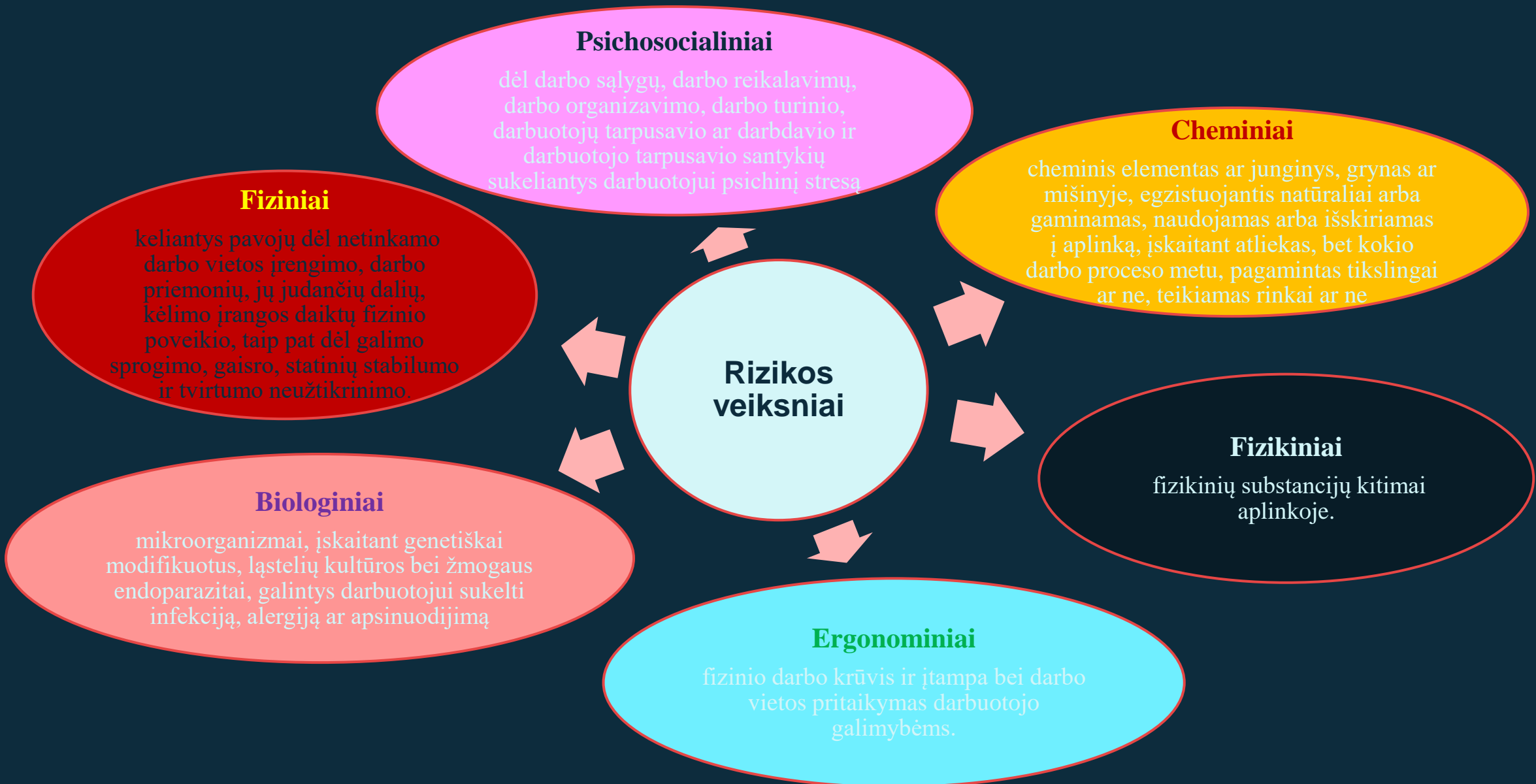
- **DSSĮ 19 str. 2 d.:**
- Darbdavys imasi priemonių darbuotojų saugai ir sveikatai užtikrinti ir organizuoja darbuotojų saugos ir sveikatos būklės vidinę kontrolę įmonėje.
- organizuoja rizikos darbuotojų saugai ir sveikatai vertinimą;
- vadovaudamasis profesinės rizikos įvertinimo rezultatais, **nustato darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų laikymosi kontrolės tvarką įmonėje;**
- tvirtina įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos nuostatus ir (ar) įmonės darbuotojų saugos specialistų pareigybės aprašymus (instrukcijas);
- **įpareigoja padalinių vadovus įgyvendinti darbuotojų saugos ir sveikatos gerinimo priemones ir kontroliuoti**, kaip laikomasi darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų.
- **DSSĮ 39 str. 1 ir 3 d.:**
- darbo priemonių, darbo sąlygų atitiktis darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimams nustatoma atlikus profesinės rizikos tyrimus ir įvertinus šio tyrimo rezultatus;
- darbdaviui atstovaujantis asmuo ar jo pavedimu darbdavio įgaliotas asmuo organizuoja profesinės rizikos vertinimą įmonėje.
- **DSSĮ 33 str. 2 d.:**
- konkrečios darbuotojų pareigos saugant savo ir kitų darbuotojų sveikatą bei gyvybę nustatomos darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijose, pareigybių aprašymuose ir nuostatuose.

Profesinės rizikos vertinimo reglamentavimas

- Profesinės rizikos vertinimo bendrieji nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. A1-457/V-961
- **Profesinė rizika (rizika)** – pavojų ir rizikos veiksnių galimai sukeltos žalos sveikatai sunkumo ir žalos pasireiškimo tikimybės santykis.
- Rizika vertinama organizuojant ir pradedant veiklą, projektuojant ir įrengiant darbo vietas, projektuojant ar keičiant technologinius procesus, parenkant ar keičiant įrenginius, darbo priemones ar pavojingas medžiagas, parenkant įmonės personalą, keičiant įmonės struktūrą ar restruktūrizuojant įmonę.
- **Rizikos vertinimas** – procesas, kurio metu identifikuojami pavojai ir rizikos veiksniai, galimas jų sukeltos žalos sveikatai sunkumas ir žalos pasireiškimo tikimybė, atsižvelgiant į taikomas apsaugos priemones, nustatomas rizikos dydis bei priimamas sprendimas (įvertinimas) dėl rizikos priimtumo, t. y. nusprendžiama, ar rizika yra priimtina, toleruotina ar nepriimtina, ir prevencinių priemonių taikymo.
- Įgyvendinus prevencijos priemones konkrečiai rizikai šalinti ar mažinti, atnaujinamas šios rizikos įvertinimas. Sprendžiama, ar reikia imtis kitų priemonių šiai rizikai šalinti ar mažinti.
- Vykdomas rizikos stebėjimas. Jeigu sąlygos įmonėje pasikeičia tiek, kad gali padidėti pavojus ar kilti naujas pavojus, rizikos vertinimas nedelsiant atnaujinamas. Vykdoma rizikos prevencijos priemonių įgyvendinimo kontrolė ir užtikrinamas jų veiksmingumą.

Profesinės rizikos veiksniai

Profesinės rizikos vertinimas - dokumentų sistema

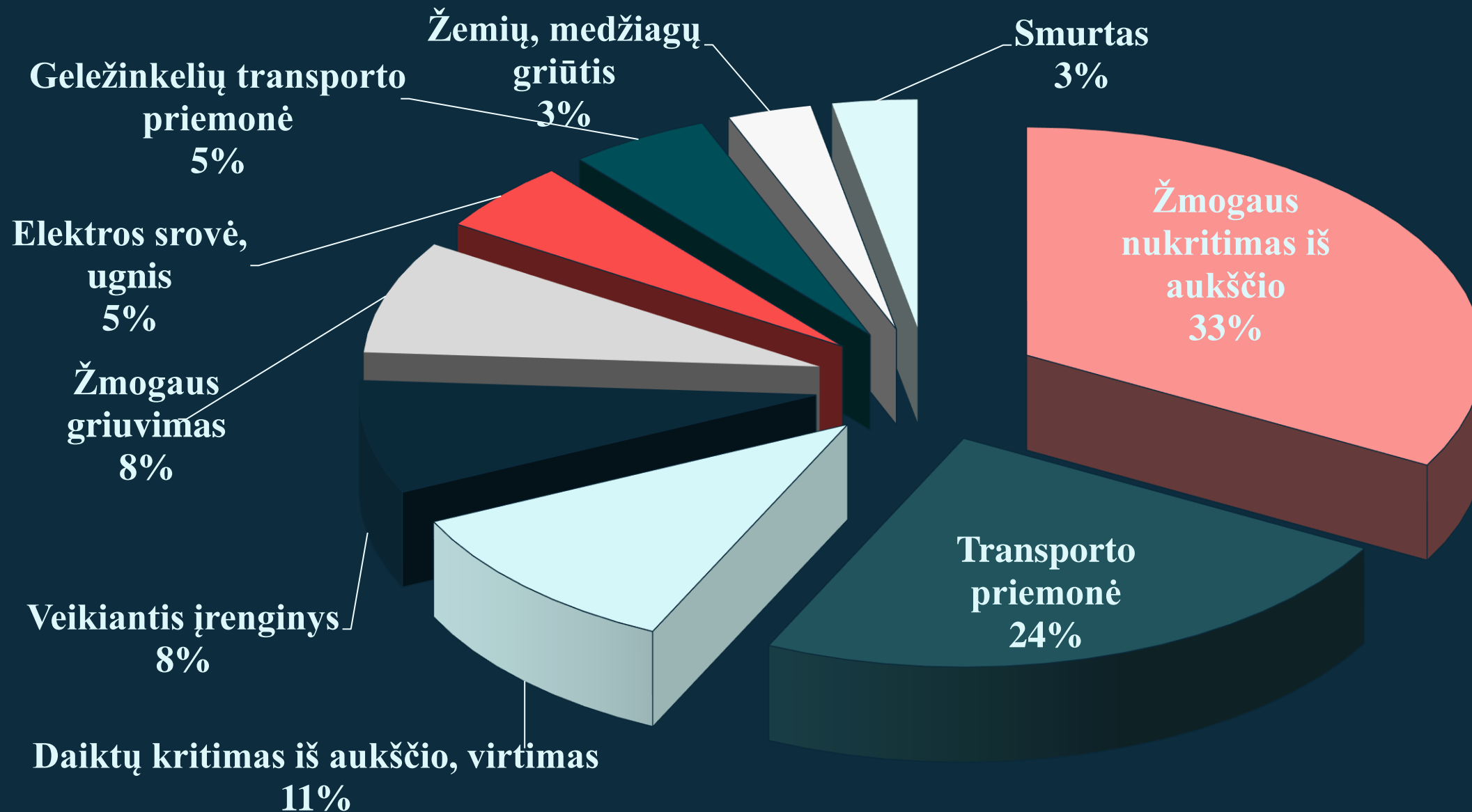
Profesinės rizikos vertinimo dokumentavimas:

- rizikos vertinimo darbų planas (**PRVBN 15.5 p.**);
- rizikos dydžio nustatymas (**PRVBN 16.3 p.**) Įmonė rizikos dydžiui apibūdinti gali sukurti ir naudoti savo rizikos vertinimo metodą:
  - žalos sveikatai sunkumo vertinimas;
  - žalos pasireiškimo tikimybės vertinimas;
  - rizikos dydžio vertinimo schema;

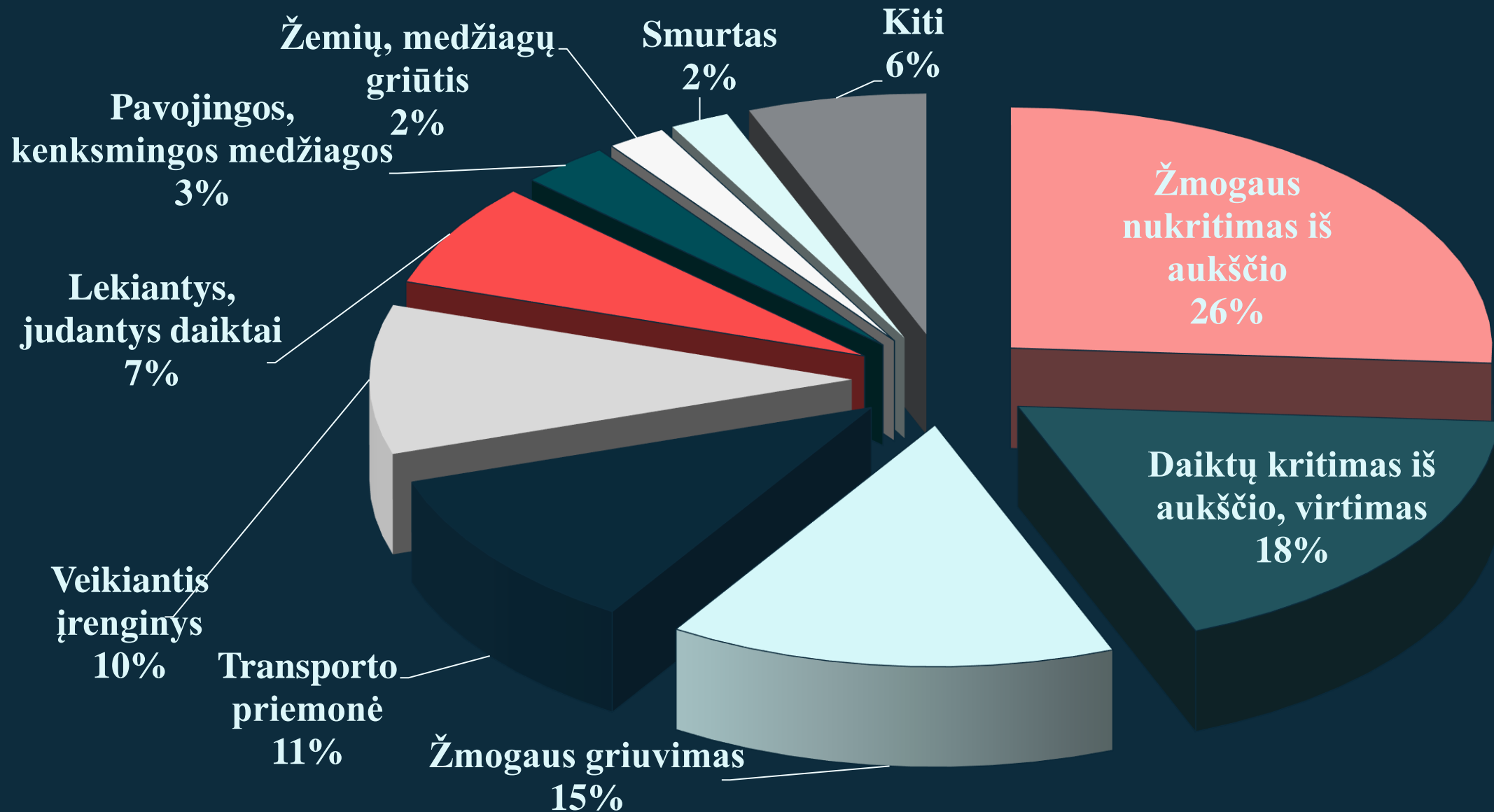
Profesinės rizikos vertinimas - dokumentų sistema

- Rizikos veiksnių tyrimų rezultatų **protokolai**, pasirašyti juos atlikusių asmenų **(PRVBN 19 p.)**;
- Sprendimas dėl rizikos priimtumo **(PRVBN 16.4 p.)**:
  - rizikos priimtumo nustatymo schema;
  - rekomendacijos dėl rizikos šalinimo ir (ar) mažinimo veiksmų;
- Rizikos šalinimo ar mažinimo priemonių planas, kuriame prioriteto tvarka surašomi **rizikos veiksniai, jų šalinimo ir mažinimo priemonės, darbuotojai, atsakingi už šių priemonių įgyvendinimą, priemonių įgyvendinimo terminas, skirtos lėšos ir numatoma rizikos šalinimo ir mažinimo priemonių vykdymo kontrolė, tvirtina darbdaviui atstovaujantis asmuo (PRVBN 17.3 p.)**;
- Rizikos įvertinimo dokumentas arba rizikos įvertinimo kortelė, **pasirašo riziką įvertinęs asmuo ir darbdaviui atstovaujantis asmuo. (PRVBN 20 p.)**;

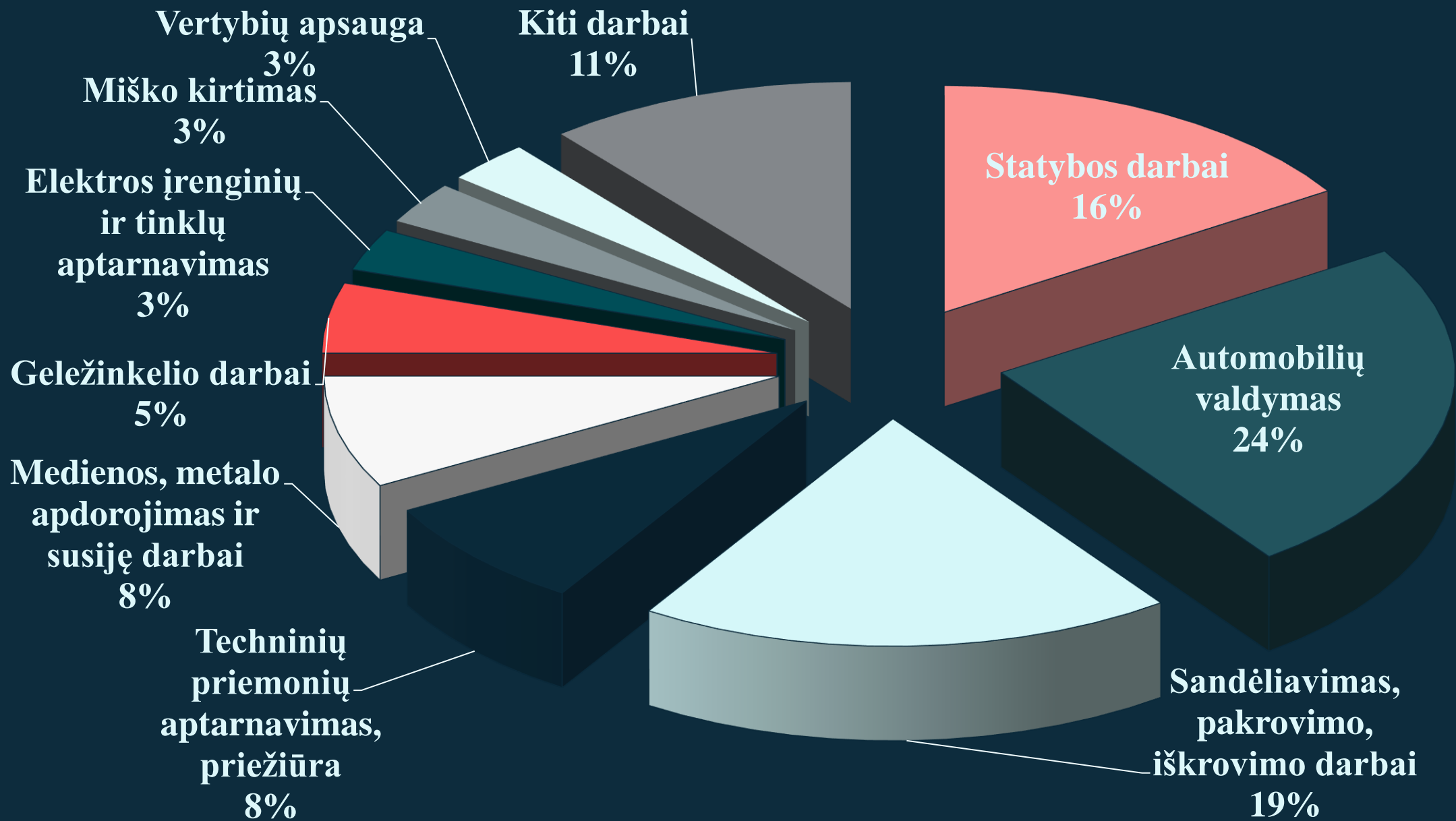
Mirtinų NA darbe pasiskirstymas pagal traumavimo veiksnius

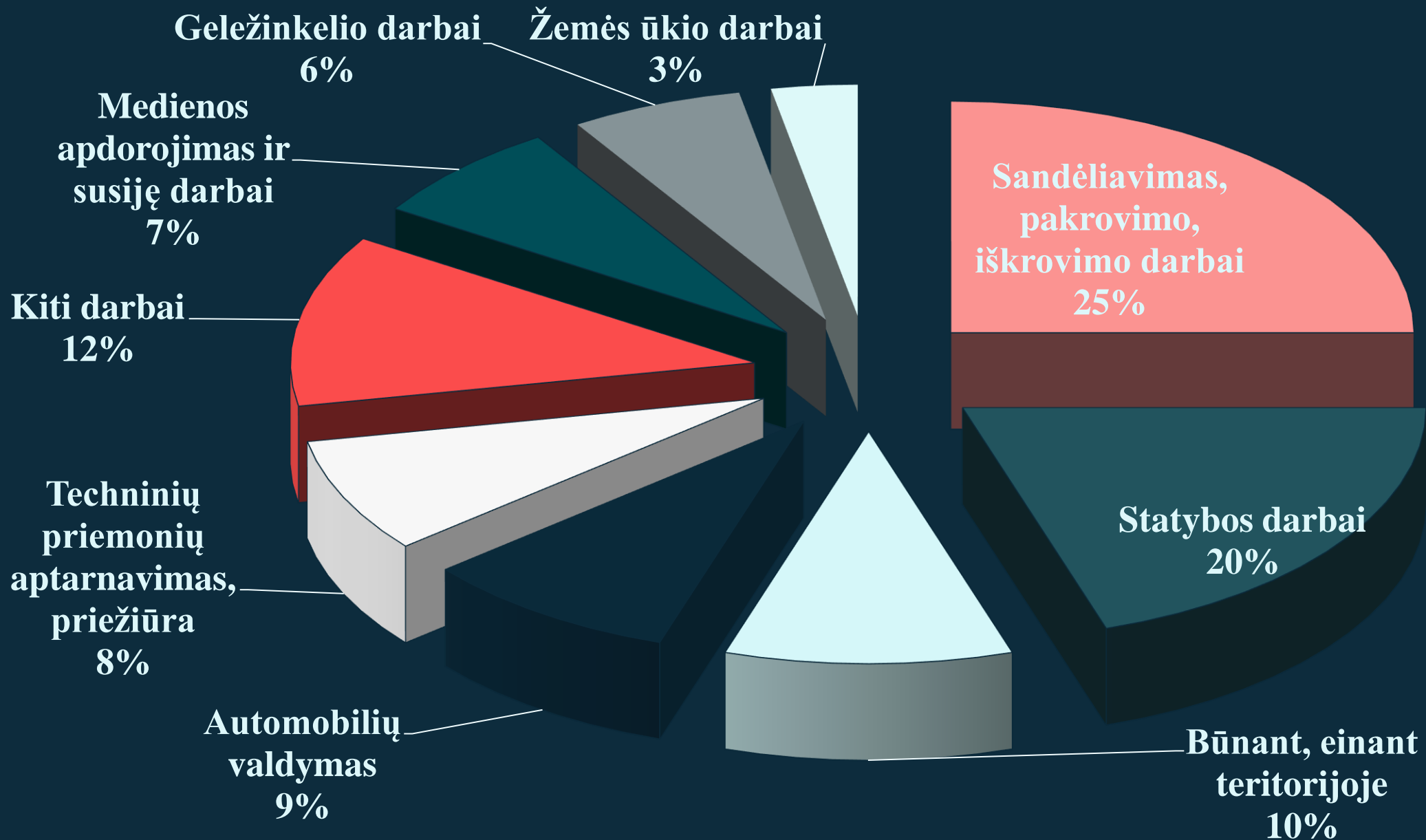
Sunkių NA darbe pasiskirstymas pagal traumavimo veiksnius

Mirtinų NA darbe pasiskirstymas pagal atliekamus darbus

Sunkių NA darbe pasiskirstymas pagal atliekamus darbus

DSS teisės aktų pažeidimai

- **Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymas** (29 str. 1 ir 2 d.). Nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokos tarifų dydis priklauso nuo:
  - VDI nustatytų darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų pažeidimų;
  - nelaimingų atsitikimų darbe sunkumo ir dėl šių įvykių nukentėjusiųjų skaičiaus;
  - dėl ūmių profesinių ligų įmonėje nukentėjusiųjų skaičiaus.
- Nustatytų darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų pažeidimų rodiklius Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai teikia VDI.
- **Draudėjų priskyrimo nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įmokos tarifų grupėms metodikos**, patvirtintos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. liepos 7 d. įsakymu Nr. A1-387 (3 p.). Draudėjai atitinkamai nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokos tarifų grupei priskiriami pagal jų darbuotojų saugos ir sveikatos būklės rodiklių dydžius:
  - VDI nustatytus atitinkamų darbdavių (draudėjų) darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų pažeidimus, dėl kurių VDI inspektorius priėmė sprendimą sustabdyti darbus ir (ar) nustatė, kad darbo vietose neįvertinta darbuotojų kritimo iš aukščio, apsinuodijimo pavojingomis cheminėmis medžiagomis, galimo daiktų, krovinių kritimo, įrenginių virtimo, burių medžiagų ar grunto griūtės rizika ir (ar) nenumatytos šios rizikos prevencijos ar mažinimo priemonės.

DSS teisės aktų pažeidimai

Įvertinant darbuotojų saugos ir sveikatos būklę ir priimant sprendimą įpareigoti darbdaviui atstovaujantį asmenį ar darbdavio įgaliotą asmenį ar savarankiškai dirbantį asmenį (asmenis), nedelsiant sustabdyti darbus, kai darbo aplinka kenksminga ir (ar) pavojinga sveikatai, gyvybei, rekomenduojama atsižvelgti į žemiau išvardintus, lemiančius riziką įvykti sunkiam ar mirtinam nelaimingam atsitikimui darbe ar darbuotojui susirgti profesine liga, pavojus susijusius su:

- kritimu iš aukščio;
- judančiomis transporto priemonėmis, mobiliaisiais savaeigiais arba nesavaeigiais darbo įrenginiais;
- judamosiomis darbo priemonių dalimis, kai neįrengti apsauginiai įtaisai;
- daiktų ir krovinių kritimu;
- statinio ir (ar) jo konstrukcijų griūtimi;
- užpylimu gruntu ir biriomis medžiagomis;
- gaisro ir ugnies poveikiu;
- sprogimu;
- elektros srovės poveikiu;
- cheminiais veiksniais, galinčiais sukelti ūmų apsinuodijimą;
- užtroškimu šuliniuose, uždaroje talpyklose, iškasose;
- kita.

**Darbuotojų
saugos ir
sveikatos
pažeidimai,
sąlygojantys
mirtinus ir
sunkius NA
darbe**

- Bendrinis ūkio subjekto patikrinimo kontrolinis klausimynas
- Ūkio subjekto patikrinimo kontrolinis klausimynas. Darbuotojų sauga ir sveikata.
- Saugaus žemės ūkio darbų vykdymo patikrinimo kontrolinis klausimynas
- Darbų vykdymo šuliniuose, rezervuaruose ir kitose uždaroje erdvėje klausimynas
- Prevencinio statybviečių patikrinimo kontrolinis klausimynas
- Saugaus darbų vykdymo autoservisuose patikrinimo kontrolinis klausimynas
- Medienos apdirbimo saugaus darbų vykdymo kontrolinis klausimynas
- Miško ruošos darbų vykdymo kontrolinis klausimynas
- Saugaus pakrovimo, iškrovimo ir krovinių vežimo kelių transporto priemonėmis darbų vykdymo kontrolinis klausimynas
- Statybviečių, kuriose atliekami statinių renovacijos darbai, patikrinimo kontrolinis klausimynas
- Elektroninio inspektavimo dėl kritimų / virtimų iš aukščio / į gylį, grunto užvirtimo rizikos klausimynas

DSS teisės aktų pažeidimai, pagal kuriuos įmonės priskiriamos konkrečiai nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokos tarifų grupei

- Ar darbo vietose įvertinta darbuotojų **kritimo iš aukščio** rizika? ([2.1.] 19 str. 2 d. 1 p., 25 str. 1 d. 2 p., 39 str. 3 d.; [2.3.] 9 p.; [2.5.] 25.4 p., 30.3 p.; [2.9.] 1 priedas 3.2.2 p., 3.2.4 p., 2 priedas 3.1.2 p., 4.1 p.).
Statybviets: [1.] 19 str. 2 d. 1 p., 25 str. 1 d. 2 p., 39 str. 3 d.; [2.] 9 p., 12 p., 4 priedas 4.2 p., 11 p., 13 p., 14 p., 33 p., 37 p., 38 p., 39 p. 43 p., 44 p., 45 p., 46 p.; [5.] 1 priedas 3.2.2 p., 3.2.4 p., 2 priedas 3.1.2 p., 4.1 p.
- Ar numatytos **prevencinės priemonės** darbuotojų kritimui iš aukščio rizikai šalinti (mažinti)? ([2.1.] 19 str. 2 d. 1 p., 25 str. 1 d. 2 p., 39 str. 3 d.; [2.3.] 9 p.; [2.5.] 15.1 p.; [2.9.] 1 priedas 2.5 p., 3.2.1 p., 3.2.3 p., 2 priedas 3.1.1 p., 3.1.3 p., 3.1.4 p., 3.2 p.)
- Ar darbo vietose įvertinta galimo **daiktų ir (ar) krovinių kritimo** rizika? ([2.1.] 19 str. 2 d. 1 p., 25 str. 1 d. 2 p., 39 str. 3 d.; [2.3.] 9 p.; [2.5.] 15.1 p.; [2.9.] 1 priedas 2.5 p., 3.2.1 p., 3.2.3 p., 2 priedas 3.1.1 p., 3.1.3 p., 3.1.4 p., 3.2 p.)
- Ar numatytos **prevencinės priemonės** galimo daiktų ir (ar) krovinių kritimo rizikai šalinti (mažinti)? ? ([2.1.] 19 str. 2 d. 5 p., 25 str. 1 d. 3 p.; [2.9.] 1 priedas 3.2.2 p., 2 priedas 2.1 p., 3.1.1 p., 3.1.3-3.1.4 p., 3.2 p.; [2.5.] 15.1 p.)
- Ar darbo vietose įvertinta galimo **įrenginių virtimo** rizika? ([2.1.] 19 str. 2 d. 5 p., 25 str. 1 d. 3 p.; [2.9.] 23.1 p., 2 priedas 2.1 p., 3.2.2 p.)
- Ar numatytos **prevencinės priemonės** galimo įrenginių virtimo rizikai šalinti (mažinti)? ? ([2.1.] 19 str. 2 d. 5 p., 25 str. 1 d. 3 p.; [2.9.] 23.1 p., 2 priedas 2.1 p., 3.2.2 p.)

DSS teisės aktų pažeidimai, pagal kuriuos įmonės priskiriamos konkrečiai nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokos tarifų grupei

- Ar darbo vietose įvertinta galimos **birių medžiagų ar grunto griūties** rizika? ? ([2.1.] 19 str. 2 d. 1 p., 25 str. 1 d. 2 p., 39 str. 3 d.; [2.3.] 9 p.; [2.9.] 6 -7 p.)
- Ar numatytos **prevencinės priemonės** galimos birių medžiagų ar grunto griūties rizikai šalinti (mažinti)? ([2.1.] 11 str. 1 d., 19 str. 2 d. 5 p., 25 str. 1 d. 3 p., 40 str. 1 d.)
- Ar darbo vietose įvertinta apsinuodijimo **pavojingomis cheminėmis medžiagomis** rizika? ([2.1.] 18 str. 2 d., 4 d., 19 str. 2 d. 1 p., 25 str. 1 d. 2 p., 39 str. 3 d.; [2.3.] 9 p.; [2.7.] 11 p., 14 -16 p., 23 p.; [2.7.] KM* 10 - 12 p., 19 p., 24 p.)
- Ar numatytos **prevencinės priemonės** apsinuodijimo pavojingomis cheminėmis medžiagomis rizikai šalinti (mažinti)? [2.1.] 18 str. 2-6 d.; [2.7.] 17-27 p., 30 p., 41-42 p., 47 p.; [2.7.] KM 16 p., 19-20 p., 24-28 p., 30 p., 33.2-33.3 p., 36 p.; [2.20.] 7.1 p., 7.16 p.
- DSSĮ 25 str. 1 d. 2 p.: organizuoja arba paveda darbdavio įgaliotam asmeniui organizuoti profesinės rizikos vertinimą ir nustato faktinę darbuotojų saugos ir sveikatos būklę įmonėje, padaliniuose ir atskirose darbo vietose. Nustačius, kad darbo priemonės ir (ar) darbo sąlygos įmonėje, padaliniuose ir (ar) darbo vietose neatitinka darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimų, kad darbo aplinkoje yra kenksmingų ir (ar) pavojingų veiksnių, darbdaviui atstovaujantis asmuo organizuoja reikiamų prevencijos priemonių parengimą ir įgyvendinimą;

Mokymo tvarkos nustatymo reglamentavimas

Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 27 straipsnio

- 1 d. 1. Darbdavys negali reikalauti, kad darbuotojas pradėtų **dirbti jam pavestą darbą įmonėje, jeigu jis neinstrukuotas ir (ar) neišmokytas saugiai jį atlikti. Darbuotojas instrukuojamas atsižvelgiant į jo darbo vietą ar atliekamą darbą, jį priimant į darbą, perkeltant į kitą darbą ar darbo vietą, pradėjus naudoti naujas ar modernizuotas darbo priemones, naujas technologijas.** Kai darbuotojui nepakanka profesinių įgūdžių ir instrukuojant suteiktų žinių, kad jis galėtų saugiai dirbti ir nebūtų pakenkta jo sveikatai, darbdaviui atstovaujantis asmuo, arba darbdavio įgaliotas asmuo, **atsižvelgdamas į darbuotoją veikiančius kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius,** organizuoja darbuotojo mokymą darbo vietoje, įmonėje ar mokyklose, mokymo įstaigose, kurios vykdo mokymą vadovaudamosi Mokymo ir žinių darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais tikrinimo bendraisiais nuostatais. **Instruktavimas ir mokymas vykdomas darbuotojo darbo laiku, atnaujinamas pasikeitus ar atsiradus naujai profesinei rizikai ir prireikus kartojamas.**
- Darbuotojų instruktavimo ir mokymo tvarką įmonėje nustato darbdaviui atstovaujantis asmuo (25 str.1 d. 6 p.)

Instruktavimo tvarkos nustatymas

Nustatant instruktavimo tvarką, kaip nurodyta *Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 25 str. 6 p.:*

➤ **užtikrinti, kad darbuotojai būtų instruktuojami:**

- priimant į darbą
- perkeltant į kitą darbą
- pakeitus darbo organizavimą
- pradėjus naudoti naujas ar modernizuotas darbo priemones
- pradėjus naudoti naujas technologijas
- pakeitus ar priėmus naujus darbuotojų saugos ir sveikatos norminius teisės aktus

Periodinio instruktavimo svarba

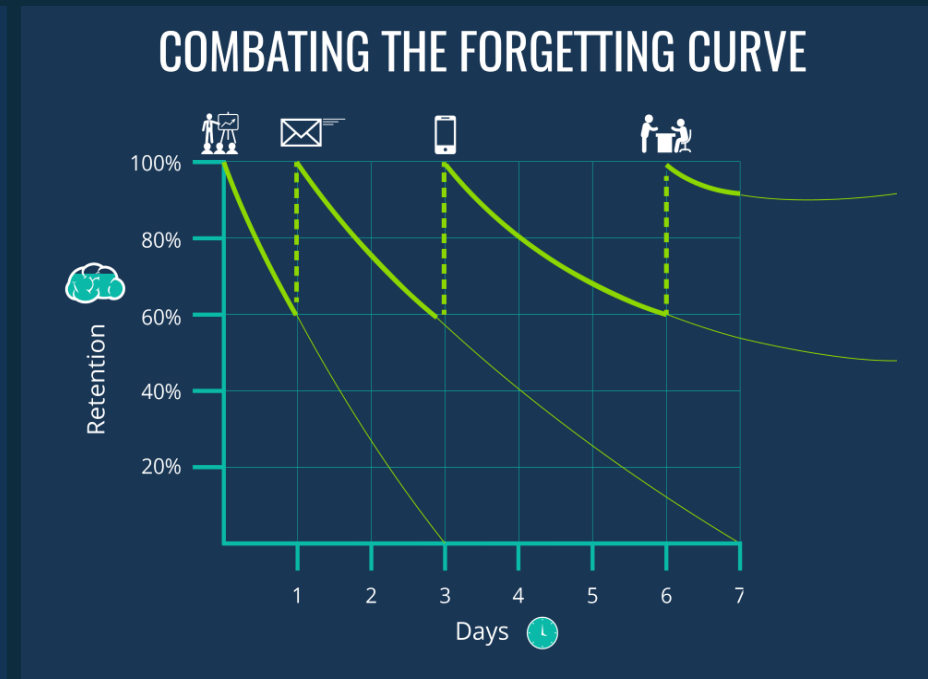
- **UŽMIRŠIMO PRIEŽASTYS:**

- Praktinis nepritaikymas;
- Gesimas (nebėra pastipros);
- Atpratimas;
- Stimulinės situacijos (aplinkybių, konteksto) pasikeitimas;
- Nuostatos pasikeitimas;
- Būklės pasikeitimas (pvz., vartojant narkotikus);

Periodinio instruktavimo svarba

- Mokymasis (mokymas) - ypatingai organizuotas ir sistemiškas įsiminimas.
- Užmiršimas - įsimintos medžiagos atsiminimo silpnėjimas laike.
- Germann Ebbingaus empiriškai nustatė ryšį tarp laiko ir užmiršimo (išlaikymo)

Rekomendacijos instruktavimo periodiškumui

- Instruktavimas darbo vietoje:
  - visiems darbuotojams
- Instruktavimo periodiškumas:
  - dirbantiems pirmus metus
  - neturintiems patirties
  - jauniems
  - mobiliems darbuotojams
  - nesilaikantiems saugaus darbo reikalavimų
- Periodiniai instruktavimai:
  - tiksliniai
  - paskyros-leidimai
  - papildomi

Darbuotojų aprūpinimas AAP

DSSĮ 28 straipsnis. Darbuotojų aprūpinimas saugos ir sveikatos priemonėmis.

- Jei kolektyvinės apsaugos priemonės neužtikrina darbuotojų apsaugos nuo rizikos veiksnių, darbuotojams privalo būti išduodamos asmeninės apsaugos priemonės. Asmeninės apsaugos priemonės darbuotojui išduodamos tik įvertinus jį veikiančius rizikos veiksnius ir turi būti parenkamos tokios, kad apsaugotų darbuotoją nuo rizikos veiksnių poveikio.
- **1989 m. lapkričio 30 d. Tarybos direktyvą 89/656/EEB**
- **Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsaugos priemonėmis nuostatai**, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. A1-331 (toliau – **Nuostatai**)
- Analizuoti ir įvertinti rizikos veiksnius, kurių negalima išvengti ar pašalinti kolektyvinėmis apsaugos priemonėmis ar kitais būdais, vadovaujantis 1, 2 ir 3 priedais, sudaryti rizikos veiksnių įvertinimo, parenkant asmenines apsaugos priemones darbo vietoje, lentelę.

Darbuotojų aprūpinimas AAP

- **Asmeninė apsaugos priemonė** – bet kuri priemonė, skirta darbuotojui turėti ar dėvėti, siekiant apsaugoti jį nuo rizikos veiksnių, galinčių kelti grėsmę darbuotojo saugai ir sveikatai, bei kitas šiam tikslui skirtas priedas ar reikmuo.
- **AAP turi:**
  - apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje, pačios nesukeldamos papildomos rizikos;
  - atitikti darbo vietoje esančias sąlygas;
  - atitikti ergonominius reikalavimus ir darbuotojo sveikatos būklę;
  - tiksliai tikti darbuotojui, atlikus visus būtinus pakeitimus (priderinimus).
- **Nuostatai netaikomi:**
  - įprastiems darbo drabužiams ir uniformoms, kurios nėra specialiai pritaikytos darbuotojo saugai ir sveikatai užtikrinti;
  - priemonėms, naudojamoms avarinių ir gelbėjimo tarnybų; kurias dėvi ar naudoja kariuomenė, policija bei kitos viešosios tvarkos žinybos; kurias naudojamoms kelių transporte; sporto įrangai; savigynos ar atgrasinimo priemonėms; nešiojamiems prietaisams, skirtiems nustatyti ir signalizuoti apie rizikos veiksnius.

Darbuotojų aprūpinimas AAP

- **Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/425**
- AAP turi atitikti jai taikomus esminius sveikatos apsaugos ir saugos reikalavimus, kurie įtvirtinti II priede
- Pateikdami AAP rinkai gamintojai užtikrina, kad ji būtų suprojektuota ir pagaminta laikantis II priede nustatytų taikytinų esminių sveikatos apsaugos ir saugos reikalavimų.
- Gamintojai parengia III priede nurodytus techninius dokumentus (toliau – techniniai dokumentai) ir atlieka 19 straipsnyje nurodytą taikytiną atitikties vertinimo procedūrą arba pasirūpina, kad ji būtų atlikta.
- Kai atlikus atitinkamą procedūrą nustatoma, kad AAP atitinka taikytinus esminius sveikatos apsaugos ir saugos reikalavimus, gamintojai **parengia ES atitikties deklaraciją**, kaip nurodyta 15 straipsnyje, ir **pažymi gaminį CE ženklu**, kaip nurodyta 16 straipsnyje.
- Gamintojai užtikrina, kad ant AAP, kurias jie pateikė rinkai, būtų nurodytas tipas, partijos ar serijos numeris arba kita informacija, leidžianti nustatyti jų tapatybę, arba, jeigu dėl AAP dydžio ar pobūdžio to neįmanoma padaryti, gamintojai užtikrina, kad reikalaujama informacija būtų nurodyta ant pakuotės arba AAP lydima jame dokumente.
- Gamintojai užtikrina, kad prie AAP būtų pridėtos vartotojams ir kitiems galutiniams naudotojams lengvai **suprantama atitinkamos valstybės narės nustatyta kalba pateiktos instrukcijos ir informacija**, nustatytos II priedo 1.4 punkte (tame tarpe ir informacija apie pavojų, nuo kurio AAP yra skirta apsaugoti). Tokios instrukcijos ir informacija, taip pat visos etiketės turi būti aiškios, suprantamos, nesudėtingos ir įskaitomos.

**VALSTYBINĖ
DARBO INSPEKCIJA**
PRIE LR SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS

Ačiū

Susisiekiame:
info@vdi.lt

Daugiau informacijos:
www.vdi.lt

